

C.

De lærde Skoler.

I. Udsigt

over Forholdet mellem de ved Examen Artium til-
delte Characterer fra Aar 1792 — 1804.

C h a r a c t e r e r.					
Aar.	Udmær- kede.	Lauda- biles.	Haud illaud.	Non con- tenuend.	Tilsam- men.
1792	19	71	84	4	178
1793	17	66	77	12	172
1794	17	71	72	13	173
1795	12	74	65	8	159
1796	24	87	84	9	204
1797	16	117	68	3	204
1798	12	97	64	2	175
1799	28	99	66	5	198
1800	19	87	60	13	179
1801	26	86	62	4	178
1802	12	46	59	1	118
1803	18	49	37	4	108
1804	14	70	36	1	121
1792-1804	234	1020	834	79	2167

1901
 1902
 1903
 1904
 1905
 1906
 1907
 1908
 1909
 1910
 1911
 1912
 1913
 1914
 1915
 1916
 1917
 1918
 1919
 1920
 1921
 1922
 1923
 1924
 1925
 1926
 1927
 1928
 1929
 1930
 1931
 1932
 1933
 1934
 1935
 1936
 1937
 1938
 1939
 1940
 1941
 1942
 1943
 1944
 1945
 1946
 1947
 1948
 1949
 1950
 1951
 1952
 1953
 1954
 1955
 1956
 1957
 1958
 1959
 1960
 1961
 1962
 1963
 1964
 1965
 1966
 1967
 1968
 1969
 1970
 1971
 1972
 1973
 1974
 1975
 1976
 1977
 1978
 1979
 1980
 1981
 1982
 1983
 1984
 1985
 1986
 1987
 1988
 1989
 1990
 1991
 1992
 1993
 1994
 1995
 1996
 1997
 1998
 1999
 2000

1901	1902	1903	1904	1905	1906	1907	1908	1909	1910	1911	1912	1913	1914	1915	1916	1917	1918	1919	1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928	1929	1930	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

II. U d s i g t

over

Antallet af dem, som fra Aar 1792-1806 ere dimitterede fra enhver offentlig
Skole i Danmark og Norge.

Skolerne, hvor: fra dimitterede.	1792	1793	1794	1795	1796	1797	1798	1799	1800	1801	1802	1803	1804	1805	1806	Tilsam- men.
Nalborg	9	6	2	5	6	1	5	2	1	1	3	2	3	4	1	51
Narhuus	8	7	8	9	3	9	9	9	3	8	3	4	5	4	5	94
Bergen	6	10	11	9	1	9	6	9	6	5	4	1	5	2	3	87
Christiania	8	3	5	13	9	19	10	0					12		5	94
Christiansand		1	2	4	3	3			3	1		6				23
Colding		3	4	1	3	5	3	4	5	1	3	2	1		2	37
Frederichsborg	6	7	10	7	5	3	6	5	6	6	11	1	3	2	6	84
Fredericia	2	2		2	4	4	1	2	7	4	2		4	1	1	36
Helsingør	1	3	3		2		6	7	1	8				2		33
Hershusholm	2	3	2	2	5	3	2	5	4		5	5	2	6	1	47
Holm		2							1	1	3		1			8
Horsens	9	1	4	5	7	9	5	4	6	6	3	7	1	2	1	70
Husum															1	1
Kiøbenhavn	5	12	10	12	9	11		7	8	12			8	2	4	100
Kongsberg	3	1	1	1	1	2		3	4	1	3	1				21
København	2		2	1	4		1			1	2		3	2		18
København	2		2	1	4											
København	4	10	6		5	2		3	2	2			5	3	1	43
København	4	10	6		5	2		3	2	2			5	3	1	29
København	3	3	3			2	4	6		2	2		3	1		29
København	3	3	3			2	4	6		2	2		3	1		29
København	13	16	14	7	26	7	16	9	8	17	13		1	1	2	150
København	13	16	14	7	26	7	16	9	8	17	13		1	1	2	150
København	2	7	5	3	4	13	4	5	5	10	4	8	4	10		84
København	2	7	5	3	4	13	4	5	5	10	4	8	4	10		84
København	3	1	1	1				1	1		1	1	2			12
København	3	1	1	1				1	1		1	1	2			12
København	3	5	2	6	4	2	6	1	6	3	3		5	2	1	46
København	3	5	2	6	4	2	6	1	6	3	3		5	2	1	46
København		5														
København		5														
København	14	8	11	8	7	5	2	4	7	5		9	1	5		86
København	14	8	11	8	7	5	2	4	7	5		9	1	5		86
København	8		2	5	2	2	2	2	5						1	29
København	8		2	5	2	2	2	2	5						1	29
København	3	5	5	5	5	5		13	5	7	6	4	2	4	4	68
København	3	5	5	5	5	5		13	5	7	6	4	2	4	4	68
København	12	8	7	7	4	11	7	1	3	6		2	5	2		75
København	12	8	7	7	4	11	7	1	3	6		2	5	2		75
København	5	15	6	8	6	9	6	9	8	6	3	2	3	5		91
København	5	15	6	8	6	9	6	9	8	6	3	2	3	5		91
København	2	1	3	1	5	5	3	3	4	12	5	3	2	1	4	54
København	2	1	3	1	5	5	3	3	4	12	5	3	2	1	4	54
	130	140	129	117	130	141	104	124	109	125	80	58	81	62	43	1573

Den store Aftagelse af Dimittenderne fra de offentlige Skoler i ovenstaaende Aar er ikke saa meget at tilskrive den studerende Ungdoms Formindstelse i Almindelighed, som de mange Privatinstitutters Opkomst; thi i forebemeldte Tid ere privat dimitterede 792.

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

11:00 AM - 1:00 PM

III. Høitideligheder.

De nye Læreres Indsættelse m. v. i Biborg Skole.

Efterat de samtlige nye Lærere vare blevne forsynede med deres Bestallinger, og Juleferierne vare tilende, indviedes den reformerede Skole første Gang den 10 Jan. 1807 med en høitidelig Indsættelse af Rector og de andre Lærere, hvortil Honoratiorens af alle Stænder vare indbudne. I en talrig Forsamling af disse aabnedes Handlingen med en Tale af Hs. Høiærværdighed Hr. Biskop Dr. Bloch.

Hans Høiærværdighed begyndte med Bemærkninger over den frydelige Forskiel mellem hiin Fortid, da Uvidenhedens og Overtroens tykke Mørke indhyllede, da saavel aandelig som verdslig Despotismes Jernaag kuede den umyndiggjorte, trælbaarne og trælbundne Menneſkehed, og vort lykkeligere Old, der ved Hielp af Sandhedens friere Uudersøgelse, rigtigere Begrebers almindeligere Circulation og virksomere Benyttelse af modnere Erfaring har med utrolig Hastighed arbeidet sig frem til en Høide af Opklaring, til en Fuldkommenhed i Konster og Videnskaber, til en Grad af borgerlig Cultur, der giver os et Fortrin for vore Forfædre, og aabner for vore Efterkommere endnu glædere Udsigter.

Men, bemærkede dernæst Taleren, ikke bør vi derfor miskiende Fortidens, ja Oldtidens vilige Krav paa vor Agtelse og Taknemmelighed. Hine gode Gamle lagde med megen Møie Grundvolden til det Oplysnings Tempel, der stedse viser sig høiere, skjønt endnu langt fra at være fuldfærdigt, hvis det ellers nogensinde bliver det; hellere efterligne vi deres ufortrødne Bestræbelser virke for en Efterlæggt, der dog maaskee kunde, dersom vi fortsætte Arbeidet, optræde i det Oplysnings herlige Tempel, hvis yderste Forgaarde vi endnu ikke skulde have nærmet os, dersom ei vore priselige Forfædre havde banet Veien for os.

Dette gav Hs. H. Anledning til nærmere at udvikle Oplysnings, den sande Menneskeforædlings Begreb. Oplysning er nemlig noget ganske andet, noget større og mere omfattende, end hvad man i Almindelighed kalder Cultur, uagtet begge undertiden baade i Tale og Skrifter urigtigen forblandes. Oplysning er ikke een Slægts eller faa Menneskealderes, den er lange Seklers Værk. Høit ligger dens Tempel; steil og knudret er Veien, fiern er Afstanden, og først efter langsom at have giennembandret Culturens forskellige Perioder, kunne Nationerne nærme sig det herlige Mål. Dette oplystes med Skandinavernes Exempel, der, oprindeligen Wilde (Trolde),

a) have i en lang Række af Aarhundreder gennem afvejlende Perioder arbeidet sig frem til deres nærværende Cultur, hvilken, skønt hiin Naturstandens Bildhed eller Barbariets Raahed langt forbi, dog endnu er fiern fra Oplysningens endelige Maal, til hvilket efter en Philosophs b) Paastand Europa i de fire sidste Secler fra Videnskabernes Gienfødsel indtil nu neppe har lagt den første tredie Deel tilbage af den halve Vej fra Barbariets Grændser.

Lang er da vist nok Udsigten til denne sand Oplysnings og Forædlings og Lyksaligheds gyldne Tidsalder, og kun i Tanken, som et Ideal, sildig maaſkee aldrig opnaaeligt, skues dens langt bortliggende Maal. Men ikke bør Vandreren standse midt paa Veien, end sige gaae tilbage, fordi det Sted, hvortil han iler, endnu er langt borte, men hellere fordoble sine Skridt; saaledes ikke heller vi paa Oplysningens og Forædlingens Bane. Denne Sætning ledede nu Taleren hen paa det Spørgsmaal: hvorfra begyndes vel rigtigst dette saa vigtige Arbeide? Herfra naturlig Overgang til Ungdommens hen-

J 2

a) Hr. Forf. troer, at denne Benævnelse paa de oprindelige Folk her i Skandinavien er med en Forfortællelse det samme som *Troglo d n t e r*.

b) Plattners Aphorism. 2 D.

figt smæssige Dannelse som Hovedmidlet til Oplysning og den fasteste Grundvold til samtidige, kommende og fjerne Slægters Forædling. Hs. Høiærb. udbredte sig nu nærmere over Vigtigheden af Ungdommens Dannelse for Stat og Menneskehed, for Tid og Evighed; viste Nødvendigheden af, omhyggeligen at pleie den unge Stamme, hvis i sin Tid gode Frugter skulle kunne ventes, og bemærkede, at selv de viseste Love blive uvirksomme der, hvor en ved slet Opdragelse, forømt Undervisning, onde Vaner og naturstridig Retning fordærvet Nationalcharacter arbejder imod dem. Herved Anledning til at omtale den Tver, hvormed Oldtidens viseste Regenter, Statsmænd og Lovgivere have anbefalet, paadrevet og fremmet Ungdommens Opdragelse som Statsbestyrelsens allervigtigste Gienstand, som Roden til al Folkeforædling og Almeenvellets første Betingelse.

Taleren henvendte derpaa atter sit Blik paa vor Tidsalder, og fandt i den Opmærksomhed, der nu stænkes Ungdommens Dannelse, et afgjørende Bevis for dens Fremstræben til Forædling, en Opmærksomhed, der ligemeget har yttret sig i offentlige Foranstaltninger og gode Borgers patriotiske Medvirkning.

Fra disse Bemærkninger over Opdragelsesvæsenets Forbedring i Almindelighed gif Hs. H. over til i Særdeleshed at omtale de saakaldte

Lærde Skoler, der ere bestemte til at danne Statens vigtigste Bestillingsmænd, i sin Tid dens Organer og Rædskaber saavel til at erholde rigtig Kundskab om alle Statens enkelte Dele, sammes Bestyrelse og Tilstand, som til at udrette dens givne Befalinger og overalt virke til Statslegemets Helbred og Vedligeholdelse; der ere bestemte til at udbrede de ædle Videnskaber, hvis store Værd og uberegnelige Gavnrigthed for det Hele ligesom for Individuer stedse har været erkendt som i hele Europa saa i vort Fædreland, saalænge nogen Cultur der har eksisteret. I denne Anledning berørte Taleren først de fremfarne oldenborgske Kongers veldædige Omfarg for at pleie Lærdom og Videnskab, og beredte sig derved Veien til nærmere at omtale de under Christian den 7des Regiering i det lærde Skolevæsen skeete velgjørende Foranstaltninger, saavel de ældre (Forord. af 11 Mai 1775) som de nyere, og især at gjøre opmærksom paa de seeneste Indretningers Fordel: at enhver Lærer har erholdt sit særegne Fag: at de i det daglige Liv nødvendigste levende Sprog og Mathematiken ere optagne blandt Undervisningsgjenstandene: at Modersmaalet mere dyrkes: at ogsaa Iffestuderende have Udgang til de Dele af Undervisningen, der for dem kunne være nyttige: at Disciplene ere befriede fra Kirke og Gangopvarthning: at Stipendievæsenet ordnes efter rig-

tigere Grundsætninger, saaledes at Ingen ved Dovenskab, Usædelighed og Uvidenhed uværdige, eller formedelst blidere Aaar utrængende, kunne ved partist Gunst erholde Understøttelse, eller Skolernes Stipendier, i Flæng og urigtigen uddeelte, hidløse uduelige Disciple, ligesom den næsvise Flue og dovre Vandbie søger til Kubernes Honningceller, ikke for at arbeide med de øvrige flittige Bier, men for at tilrane sig disses Forraad.

Derpaa lyfænskede Hs. H. Skolen med sin nye Organisation, Byen med denne forandrede Indretning, og de nye Lærere med den vigtige og hæderlige Post, der var dem betroet; han anbefalede dem, og især Rectoren, Skolens og Ungdommens Tarv, og bød dem ved denne Anledning at erindre hiin Formaning, som fordm Spartas ædle Kyrste (Algesilaus) efter Plutarchs Fortælling gav Ungdommens Lærere, da han sagde:

Lær dem som Børn det, hvorf de engang kunde have Nytte som Mænd. Disse lærerige Ord bleve her for Taleren Anledning til en passende Anvendelse, i det han opfattede det Spørgsmaal: hvorfor opdrages, hvorfor undervises Ungdommen? og besvarede det saaledes: „Dens hensigtpassende physiske, intellectuelle og moralske Dannelse til sand Menneskefuldkommenhed, dens tidlige og rigtige Veiled-

ning og Anførelse til reen Sædelighed og nyttig Virksomhed er det store fælles Endemaal for al Opdragelse, Undervisning og Dannelse." Heraf udledes, at ogsaa den videnskabelige Undervisning foruden sit egentlige og besynderlige Formaal tillige bør være dette almindelige Endemaal underordnet.

I Forbindelse hermed udvikledes nu nærmere, hvorledes Skolelærlingens Forberedelse til hans tilkommende Bestemmelse og Virkefreds som Menneſte og Statsborger og Bestillingsmand maa være beskaffen. Det vistes, at hans Legeme maa dannes til et brugbart Redskab for Siælen, og til den Ende ved fornuftig Behandling og passende Øvelser styrkes og beqvemgjøres til at taale Elementernes Indflydelse, og saavel de physiske som aandelige Kræfters Anstrængelse; at Siæleens Anlæg især bør ved hensigtsmæssige Forstandsøvelser, Hufommelsens Berigelse og Indbildningskraftens fornuftige Styrelse udvikles, og dens Evner ordnes til indbyrdes harmonisk Samklang og Ligevægt; at Forstanden, alt som den mere dyrkes og beqvemgjøres, maa, liig en tilpløiet Jord, besaaes med Visdommens ædle Sæd, med interessante og practiske Kundskaber, der tillige efterlade blivende Epper af aandelig Virksomhed og uudslettelige Færdigheder, som ledsage og gavne Mennesket i alle Livets Stillinger og Tilfælde.

Her blev nu Stedet til, saavidt Tidens Kort-
 hed tillod det, at skildre Videnskabernes magtige
 Indflydelse paa Unglingens Forædling. Mathe-
 matiken, Philosophien, Naturlæren, Historien,
 Sprogene, saavel de gamle som de levende, til-
 deeldes i denne Henseende hver sin fortiente Rang,
 og sammenlignedes med hine hulde Gudinder, der
 efter Fortællingen fappedes om at pryde den unge
 Hercules hver med sin Gave; og da de gamle
 Sprog deels udgjøre en Hovedgiensstand for Under-
 visningen i de lærde Skoler, deels deres Nytte
 mere end noget andet Lærefag er udsat for Mis-
 kiendelse, udbredte Taleren sig noget udførligere
 om disse Værd for Videnskabsmanden og deres
 absolute Uundværlighed ved alle grundige Studier;
 de ere Stammen for al nyere Videnskabelighed; de
 ere Kilden til de fleste Konstord og Formularer i alle
 Kundskabsfag; de indeholde saa at sige Menneske-
 hedens og Culturens Originaldocumenter; de frem-
 stille os Videnskabernes ældre Mindemærker umid-
 delbar, som Ansigt til Ansigt; de fremstille os til-
 ligemed Ideerne selv de sande, skionne, originale
 og af Tidsalderens moden uvanskabte Monstre paa
 Sandhed, Bestemthed, Skionhed og Tydelighed i
 Udtrykket og Tænkeformerne; de sammenknytte os
 ved et usynligt Baand ei alene med Oldtidens
 Viis mænd og Skribenter, som umiddelbar tale
 med os i deres Skrifter, men og med alle Ratio-

ners, Tiders og Steders Lærde. Med disse Bemærkninger forbandtes Talerens Opfordring til de Unge, ufortrøden at studere hine Sprog, Originalerne af Alderdommens classiske Mesterværker, for i disse at erkiende den ædle Stil og store Aand og classiske Originalitet, som ingen Copie kan udtrykke, og derved lit efter lit at antage den høie Aandsdannelse, der ligemeget vil gavne og pryde Manden. End tilføiedes i denne Anledning, at det forhøiede Værd og den sande Prydelse, som Lærdom giver Mennesket, ei engang er dem ubedkommende, der ikke egentlig bestemmes til Studeringer; thi jo mere Lynet udbreder sig, desto mere nødvendigt bliver det for ethvert velopdraget Menneske, i det mindste at have et Ansøg af videnskabelig Dannelse; og desuden gavne Videnskaberne ikke blot ved det rige Forraad af alnyttige Kundskaber, de skænke deres Dyrkere, men ogsaa ved det Præg af Sindighed, den Færdighed i at tænke, det Lyn og den Orden i Begreberne, den rigtige Taft i Dømmekraften, den fine Følelse og skærpede Smag for det Skønne og Edle, som de efterlade i Sielen; ved den Humanitet, Tæffelighed og Ynde, som de meddele Menneskets Tænkemaade og hele Adfærd, og som egentlig characteriserer den dannede Mand.

Derpaa opmuntredes Skolens Disciple til at erkiende, paaflønne og benytte den herlige

Leilighed til gode Kundskaber og nyttige Færdigheds Erhvervelse, som nu tilbødes, men, i Ungdommen forsømt, forgieves vilde faldes tilbage, naar Mandommens golde Høst engang var kommen; de erindredes tillige om, at der gives endnu noget vigtigere og nødvendigere end Videnskab og Duellighed — Sædelighed og Dyd; at den, som ikke tillige er adlet ved Dyden, forgieves pryder sig med Lærdom og Kundskaber, hvilke i hans Eie endog snarere maae ansees for en Ulykke; heraf Anledning til at indskærpe Lærere og Opdragere Vigtigheden af Ungdommens moraliske Forædling; kun alt for ofte saaes formedelst dennes Forsømmelse de fortræffeligste Naturanlæg at udarte, og det Træ, som vilde have barmet med de rigeste og skønneste Frugter, hvis en flittig Urtegaardsmand itide havde afskaaret de vilde Skud og borttaget det Kræftagtige, at vantrives, henvisne og døe.

H. H. tilbageførte endelig det Hele som i et Resultat til den Sætning, hvorfra han var gaaet ud:

Lærer dem det som Børn, hvoraf de engang kunne have Nytte som Mænd, og sluttede med passende Opmuntring til Skolens Lærere.

Herpaa indsattes og Inkonsekvedes Rector Degen, hvilken nu selv fremtraadte, og fuldendte Høitideligheden med en Tale, hvis Indhold gif ud

paa at vise, hvor vigtig Egnernes Prøvelse er ved Valget af den videnskabelige Bane c).

IV. Necrologie.

Den 6 Febr. 1807 døde, 87 Aar gammel, forhen-
værende Conrector ved Slagelse Latinskole, Mag.
Niels Borch. Han var fød 1720, og blev i
Aaret 1742 dimitteret fra Slagelse Skole af Rec-
tor Nyholm. Efterat have været Hører i tre Aar,
tog han Magistergraden 1749, og tjente som Con-
rector ved Slagelse Skole i 44 Aar. Flere Efter-
retninger om ham findes i Dagen No. 30 1807
og Politievennen No. 464.

Den 19 Mart. 1807 døde, 30 Aar gammel,
Overlærer ved Raskov Middelskole, Hans Hen-
rik Bering. Han var fød 1776 i Gylling i Aar-
huus Stift, hvor hans Fader, Ped. Laur. Bering,
var Præst. I Aaret 1794 dimitteredes han fra
Aarhuus Latinskole. 1797 tog han theologisk Em-
bedsexamen. Efter 3 Aars Forløb blev han In-
specteur i Hr. Secret. Schouboes Institut, paa

c) Da Rummet ikke tillader, i dette Hæfte at meddele
Læseren noget Udtog af denne Tale, maa et saadant
være det næste forbeholdet.

hvilken Post han befandt sig, da han under 5 Dec. f. A. allernaadigst blev bestikket til Overlærer ved Middelskolen i Nakskov.

V. Skolefrister.

1. Historisk Udsigt over de Programmer, som ere blevene udstædte i Anledning af den aarlige offentlige Examen ved Kiøbenhavns Cathedralskole siden dens endelige Reform a).

Til Skole-Examen i Octbr. 1803 blev indbudet ved et latinsk Program af daværende constitueret Rector Mag. L. Riisen, under Titel: Argumentum Choephorarum Æschyli et Electræ Euripidis; adjecta est interpretatio actus secundi Electræ Sophoclis.

I det følgende Aar 1804 skede Indbydelsen af daværende Overlærer i Mathematik og Physik, Linderup, ved et latinsk Program: de via et ra-

- a) I Aaret 1801; thi endskjønt den nye Undervisningsform allerede tog sin Begyndelse den 20 Nov. 1797, saa bleve dog de første Aar anseete som Prøveaar, og først under 2 Octbr. 1801 fik Skolen et eget Reglement.

tione disciplinas mathematicas in scholis et literariis et popularibus, partim eadem partim pro diverso eruditionis fine diversa sequenda, nec non de ordine, quo singulæ matheseos partes pro diverso institutionis scopo in scholis exponenda sint.

Programmet for 1805, forfattet af Overlærer Munthe, findes anmeldt i disse Annalers første Aargang, første Hæfte S. 183 og det for 1806, udstædt af Overlærer og Profess. Krogh og Meier, er indrykket sammesteds 4 Hæfte S. 224 ff.

2. Historisk Udsigt over de Taler som ere blevene holdte, og de Programmer, som ere blevene udstædte ved Christiania Cathedral-Skole siden dens Reform.

Den 6 Januar 1800 blev, i Anledning af Christiania Cathedralskoles nye Indretning, af daværende Skolens Rector, Dr. Theol. og Prof. Treschow, holdten Tale, hvori han viste: hvad Lærdom kan virke til den sande Wiisdoms eller Oplysnings Udbredelse, og hvorledes Planen til denne Læreanstalt derefter er indrettet. Denne Tale er trykt i 15 Hæfte af Hermoder, og anmeldt i No. 46 af lærde Efterretning. for 1804.

Programmet, hvori Conrectoren, Mag. Kofsted, havde indbudet til Solenniteten, handlede om Christiania Cathedralskole og dens Midler i forrige Forfatning. Rezenseret i No. 24 af lærde Efterretning. for 1800. Den opførte Cantate var af Cantor Flintenberg.

Den 2 April 1802, som Marsdagen efter det nævnkundige Søgslag ved Kjøbenhavn, holdt Hr. Prof. Treschow til sammes Minde en Tale, som gik ud paa at bevise: at den Handling, hvis Minde da heligholdtes, baade i sig selv og formeddelt sine Marsager og Følger, virkelig er af saadan Vigtighed, at vore Følelser af den strengere Fornuft selv maa blive billigede. Denne Tale er udgiven for sig selv.

Paa Kongens Fødselsdag 1806 blev af H. Høiærværdighed Hr. Biskop Bech paa Cathedralskolens Høresal holdt en Tale om, det ægte Fædrelandsfind, hvilken er trykt baade for sig selv og i Universitets- og Skole-Annaler for 1806 2det Kvartal.

Til denne Høitidelighed blev indbudet ved et i Skoleraadets Navn udstædt, men af Overlærer, nu Rector, Amberg i Lapidarstil paa Latin, med en tilføiet dansk Oversættelse, forfattet Pro-

gram, hvis Hovedidee gik ud paa, at vi meest levende føle vore egne Aar, ved at sammenligne dem med Andres. Anmeldt i Univ. Annal. for 1806. 1ste Kvartal, hvor ogsaa den i denne Anledning af Hr. Etatsraad Falsen forfattede Cantate findes indrykket.

I Anledning af den offentlige Prøve, som ifølge §. 37 af Reglementet for Christiania Cathedralskole foretoges med dem, der skulde udgaae af Skolen, for at drage til en høiere Undervisningsanstalt, og som for disse da kom istedet for Examen artium, blev af Skoleus nuværende Rector, Prof. Rosted, i Aaret 1804 holdt en Tale, hvori han søgte at vise, hvilke Egenskaber den maa besidde, som kan fortjene Navn af en sand Videnskabsdyrker. Denne Tale findes i Egeria 2 Aargang 1 Bind.

De Programmer, ved hvilke der siden Skoleus forandrede Indretning, ifølge §. 34 i ovenmeldte Reglement, til de offentlige Examina i September Maaned er indbudet, ere følgende:

1800 af da værende Rector, Professor Treschow, hvilket gik ud paa at bevise: at Fædrelandets Forsvar ei ganske burde overlades til visse Folk eller en vis Stand alene, og at de gymnastiske Øvelser, ved

Læreaanstalterne altid burde være dette Maal underordnede.

1801 af Conrector Rosted, om de sædvanligste Marsager, hvorfor saa mange bestemmes til Studeringer, som ikke have naturlig Bequemhed dertil.

1802 af Overlærer Amberg, om de lærde Sprog's Vigtighed i vor Opdragelse.

1803 af Overlærer Kasmußen, om Vigtigheden af den mathematiske Videnskabs Foredrag i enhver større Undervisningsanstalt.

1804 af Overlærer, nu Professor Krog Meier om Religionsundervisningens Diemed i de lærde Skolers øverste Klasse.

1805 af Overlærer Flor, hvori han gennemgaaer de Tvivl og Indvendinger, som kunne gøres imod Naturhistoriens Studium, og imod dens Anvendelse som Læregjenstand i Skolerne, med en, som Anhang tilføiet Fortegnelse over de beste naturhistoriske Skrifter i det Deichmanske Bibliothek. Anmeldt i U. og Sk. Annalerne for 1806 1ste Qvartal.

1806 af Rector, Prof. Rosted, om Undervisningen i Modersmaalet, som en meget vigtig Deel af den studerende

Ungdoms Undervisning i Skolerne. Ind-
ført i Annalerne for 1806 4de Kvartal.

IV. Blandede Efterretninger.

Ved allerhøieste Resolution af 16 Jan. 1807 ere,
formedelst den ved nærmere Undersøgelse befundne
Nødvendighed af nogle nye Biekers Oplæggelse
m. v., til Skolebygningens Istandsættelse i Halborg
endnu bevilgede 185 Rd., foruden de 3500, som
under 12 Septbr 1806 (see disse Annal. 1ste Aarg.
2det B. S. 144) dertil vare anviste.

Under 6 Febr. s. A. er Sognepræsten i Besses-
stad paa Island for Besørgelsen af Ministerialia
ved Latinskolen sammesteds allernaadigst tillagt en
aarlig Gratification af 16 Rd. af bemeldte Skoles
Kasse, indtil Vacance foresalder ved Reikevig
Domkirke, da det Dompræsten sammesteds ved
Reglement af 29 April 1785 tillagte Emolument
af 24 Rd. skal gaae over til Præsten for Bessestad,
og den Gratification af 16 Rd., som denne nu be-
vilges, ophøre.

Universt. og Skole-Annaler. 1807. 4 B. R

Under f. Dat. har Hs. Majestæt allernaadigst tilladt, at den fra sit Embede ved den lærde Skole i Roeskilde den 5 Sept. f. N. i Raade entledigede J. D. W. Giesmøe maa, naar han bestikkes til Kirkesanger og Skolelærer til St. Jørgens og St. Jbs Menigheder sammesteds *a*), fremdeles beholde de ham af forbemeldte Skoles Kasse tillagte Bartpenge, indtil han maatte erholde noget bedre Levebrød.

I Aarene 1791 til 1805 (inclus.) er i de Sorø Academie tilliggende Skove, foruden de Besaaeninger, som have fundet Sted, følgende Antal af unge Træer udplantet:

Egetræer 31,041.

Bøge 407,245.

Alnbøge 4,300.

Aske 9,620.

Elle 22,774.

Birke 35,535.

Pile 47,880.

Alhorn 850.

Fyrre 63,374.

Grane 16,883.

Birketræer 7,230.

a) Dertil er han nu allerede bestikket.